

КРИВИЧНИ ДЕЛА ПРОТИВ
ЈАВНИТЕ ФИНАНСИИ, ПЛАТНИОТ
ПРОМЕТ И СТОПАНСТВОТО

(чл.268-287)

Гордана Ѓешкоска, Основен јавен обвинител
на Основното јавно обвинителство Скопје

ВОВЕД

Чл.268-Фалсификување пари

Чл.269-Фалсификување на хартии од вредност

Чл.270-Фалсификување на знаци за вредност

Чл.271-Правење, набавување или отуѓување средства за фалсификување

Чл.271-а-Посебни случаи на
фалсификување на пари, хартии од
вредност или знаци за вредност
Чл.272-Фалсификување знаци за
обележување на стоки, мери и тегови
Чл.273-Перење пари и други приноси
од казниво дело
Чл.274-Издавање чек без покритие и
злоупотреба на платежна картичка

Чл.274-а-Издавање на задолжница
без покритие

Чл.274-б-Изработка и употреба на
лажна платежна картичка

Чл.275-Измама при работењето со
хартии од вредност и удели

Чл.275-а-Повреда на правата од
хартии од вредност

Чл.275-б-Незаконито постапување на
овластен ревизор

Чл.275-в-Злоупотреба на постапката
за јавен повик, доделување на
договор за јавна набавка или јавно
приватно партнерство

Чл.275-г-Злоупотреба при
склучување на договор меѓу
заинтересирани страни

Чл.275-ѓ-Незаконито постапување на
овластен проценувач

Чл.276-Недозволено производство

Чл.277-Недозволена трговија

Чл.278-Криумчарење

Чл.278-а-Царинска измама

Чл.278-б-Прикривање на стоки кои
се предмет на криумчарење и
царинска измама

Чл.279-Даночно затајување

Чл.280-Фалсификување или
уништување деловни книги

Чл.281-Оддавање и неовластено
прибавување деловна тајна

Чл.282-Повреда на рамноправноста
во вршењето на стопанска дејност

Чл.283-Спречување, ограничување
или нарушување на конкуренцијата

Чл.284-Нелојална конкуренција во
работи на надворешно-трговскиот
промет

Чл.284-а-Вршење на јавен превоз
без поседување лиценца

Чл.285-Повреда на права од
индустриска сопственост и
неовластена употреба на туѓа фирма

Чл.286-Повреда на правото од
пријавен или заштитен пронајдок и
топографија на интегрални кола
Чл.287-Злоупотреба на
овластување во стопанството

ДАНОЧНО ЗАТАЈУВАЊЕ- ОБЛИЦИ НА ИЗВРШУВАЊЕ

Прв облик : Давање лажни податоци за своите приходи или за приходите на правното лице, предметите или другите факти

Втор облик : во случај на задолжителна пријава непријавување на приход, предмет или друг факт

СУБЈЕКТИВЕН ЕЛЕМЕНТ НА ДЕЛОТО

- **Намера** да тој или некој друг одбегне целосно или делумно плаќање данок, придонес или некоја друга давачка на која е обврзан со закон

ОБЈЕКТИВЕН ЕЛЕМЕНТ НА ДЕЛОТО

- Износот на обврската треба да е од поголема вредност (над пет просечни плати)

КВАЛИФИЦИРАН ОБЛИК НА ДЕЛОТО

- Ст.2
- Ако износот на обврската е значителен (над 50 просечни плати)

ОДГОВОРНОСТ НА ПРАВНО ЛИЦЕ

- Ст.3
- Ако делото го стори правно лице ќе се казни со парична казна

Кој може да го изврши ова кривично дело?

Одговор : Секој-физичко лице,
управител на правно лице, основач
на правно лице, овластен
сметководител

Во зависност од состојбата на
конкретниот случај можат да бидат
извршители, помагачи или
поттикнувачи

ОПИС НА ДЕЈСТВИЈАТА ЗА ПРВИОТ ОБЛИК

Обвинетиот ... како..., **со намера правното лице да одбегне целосно/делумно плаќање на данок на додадена вредност и данок од добивка од поголема вредност/значителен износ, на кои давачки како на тоа правно лице е обврзан со Законот за данок на додадена вредност и Законот за данок од добивка, дал лажни податоци за факти од влијание за утврдување на**

на износот на ваквите обврски на начин што во даночните пријави за данок на додадена вредност и во завршните сметки за правното лице ... за ... година, со цел искористување на правото на одбивка на претходен данок на додадена вредност и намалување на

основицата за утврдување на висината на данокот од добивка, лажно прикажал дека по ... фактури од страна на правното лице ... бил извршен промет на стоки-услуги со пресметан данок на додадена вредност по стапка од ... % иако знаел дека по тие фактури не бил

извршен прометот на стоки-услуги наведен во истите, па така за таа цел како вистинити влезни фактури, во даночните пријави за данок на додадена вредност и во завршните сметки за правното лице ги прикажал фактурите ... со што било одбегнато плаќање на данок на додадена вредност во износ ...

денари и данок од добивка во износ од ... денари или данок во вкупен износ од ... денари, со што за наведениот износ, кој е од поголема вредност/значителен, ја оштетил државата Република Македонија.

ОПИС НА ДЕЈСТВИЈАТА ЗА ВТОРИОТ ОБЛИК

Обвинетиот ..., како управител на правното лице ..., **со намера ова правно лице да одбегне целосно/делумно плаќање на данок** на додадена вредност, данок од добивка, персонален данок од доход и придонеси од плата **од поголема вредност/ значителен износ на кои давачки правното лице било обврзано со Законот за данок на додадена вредност**

Законот за данок од добивка,
Законот за персонален данок од
доход, **во случај на
задолжителна пријава не
пријавил факти од влијание за
утврдување на ваквите обврски**
на начин што иако бил должен да го
пријави целокупниот готовински
промет кој бил употребен за исплата

на плати во готовина, како и да целокупната плата ја исплати преку сметка, тоа не го сторил, со што за периодот ... за непријавен готовински промет во износ од ... денари употребен за исплата на плата во готовина било одбегнато плаќање на давачки во вкупен износ од ... денари, кој е од поголема вредност/значителен.

НОВИ НАЧИНИ НА ВОДЕЊЕ НА ДВОЈНО СМЕТКОВОДСТВО

Електронско сметководство
Докажување на двојното
електронско сметководство

ДАНОЧНО ЗАТАЈУВАЊЕ- ПРЕКРШОК

Погрешно прикажан податок (очигледна грешка во збирот на висината на податоците релевантни за утврдување на висината на давачките)

Погрешно прикажан податок за висината на давачките (очигледна грешка во збирот на висината на истите)

Неподнесување на ГДП од физичко лице (доколку приходите по било кој основ се евидентирани кај носителите на платниот промет-Банките)

ПЕРЕЊЕ ПАРИ - ВОВЕД

- **Што претставува перењето пари ?**

Процес на прикривање на нелегалните извори на приходите остварени со казниви дела со цел да истите бидат вклучени во тековите на легалното финансиско работење **или**

процес на конверзија на приходите од нелегални активности во фондови кои потекнуваат од привидно законски извори без да се открие нивниот вистински извор, природа или сопственост.

ФАЗИ НА ПЕРЕЊЕТО ПАРИ

- **пласирање на паричните средства во системот:**
 - со купување на стоки и услуги,
 - делење на поголем паричен износ на помали износи на физички и правни лица и нивно внесување во банка,
 - купување на хартии од вредност,
 - нивно користење како депозити во банките, пласирање во легални дејности и слично.

○ **Прикривање на изворот на нелегалните средства преку :**

- основање на фиктивни фирми,
- повеќекратен пренос на средствата со многубројни трансакции и враќање на истите,
- трансакции по фиктивни фактури,
- конверзија,
- купување на хартии од вредност на меѓународни финансиски пазари и слично.

○ **Интеграција на средствата :**

- враќање на средствата на сопственикот на истите и
- нивно користење од сопственикот за негови потреби-инвестирање во недвижности, луксузни добра и деловни зделки.

ПЕРЕЊЕ ПАРИ – МЕЃУНАРОДНО-ПРАВНА РАМКА

- Конвенција на ОН против незаконитиот промет со опојни дроги и психотропни супстанции (Виенска конвенција) од 1988 година
- Конвенција за перење пари, откривање, заплена и конфискација на имотна корист прибавена со кривично дело (Стразбуршка конвенција) од 1990 година
- Конвенција за перење, откривање, заплена и конфискација на приноси од казниво дело и финансирање тероризам од 2005 година, со која се изменува и дополнува Стразбуршката конвенција од 1990 година
- Конвенција на ОН против транснационалниот организиран криминал (Палермо конвенција) од 2000 година и
- Меѓународна конвенција за спречување финансирање тероризам.

ПЕРЕЊЕ ПАРИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

- Плаќање во готовина
- Извори на нечисти пари (даночно затајување, трговија со дрога, оружје и луѓе, проституција, поткуп, злоупотреба на службената положба и овластување и слично)
- Регистрирање на фиктивни фирми.

ДАНОЧНО ЗАТАЈУВАЊЕ – ПРЕДИКАТИВНО ДЕЛО ?

- **Чл.6 од Палермо конвенцијата**
Претходно казниво дело е секој вид казниво дело како резултат на кое се генерирани приноси кои можат да станат предмет на казниво дело кое е извршено со умисла и опфаќа:
 - **замена или трансфер на имот заради криење или преправање на недозволеното потекло на имотот или помагање на лице инволвирано во извршувањето на претходно казниво дело со цел избегнување на легалните последици од неговите активности и**
 - **криење или преправање на вистинската природа, изворот, локацијата, распоредот, движењето, сопственоста или правата по однос на имотот.**

„ДАНОЧНА ПИРАМИДА“

- **Утврдено во преткривична постапка:**
 - едно лице регистрира повеќе трговски друштва
 - преку еден или повеќе посредници стапува во контакт со различни трговски друштва на кои доставува фактури за наводно испорачана стока или извршена услуга
 - трговските друштва на кои се доставени таквите фактури без постоење на реален должничко-доверителски однос вршат плаќање по фактурите со пресметан ДДВ
 - лицето на чија сметка е извршено плаќањето целиот износ го подига во готовина со назнака „откуп на земјоделски производи“, „откуп на комисиона стока“ и сл.

-
- по подигањето на готовинските парични средства, лицето задржува 1-2% од фактурната вредност и преку посредникот кој исто така задржува за себе определен процент од паричните средства, остатокот од истите го враќа на уплатувачот
 - лицето кое ги доставува фактурите не води книговодствена евиденција, не врши плаќање на давачките кон државата
 - трговското друштво кое плаќа по фиктивните фактури во книговодствената евиденција истите ги прикажува како влезни фактури со влезен ДДВ со кое нешто го користи правото на одбивка на претходен ДДВ и ја намалува основицата за пресметување на данок од добивка со што одбегнува и плаќање на данок од добивка.

ДАЛИ ЕДНО ЛИЦЕ МОЖЕ ДА СЕ ОБВИНИ ЗА ПРЕДИКАТИВНО ДЕЛО И ЗА КРИВИЧНО ДЕЛО ПЕРЕЊЕ ПАРИ

- Поаѓајќи од праксата на поголем број земји, едно лице може да се јави како извршител и на предикативното казниво дело и на кривичното дело Перење пари.
- Во меѓународните правни документи, а и во домашната регулатива во оваа смисла не е пропишано било какво ограничување или забрана.
- Она што е неопходно потребно е да во дејствијата на сторителот се содржани елементите на битието на двете кривични дела, при што за водење на постапка за кривично дело на перење пари ирелевантно е дали за претходното (предикативното) дело настапила или не настапила застареност.

КОЈ ГО ИЗВРШУВА КРИВИЧНОТО ДЕЛО ДАНОЧНОТО ЗАТАЈУВАЊЕ ?

- **Формално** даночен обврзник е оној кој ги издава фактурите
- **Фактички** даночен обврзник е оној кој врши плаќање по фиктивните фактури и на кого жирално уплатените парични средства му се враќаат во готовина
- Издавачот на фактурите во ваков случај може да биде соизвршител, помагач или поттикнувач на фактичкиот даночен обврзник ???

ДАЛИ ВО СЛУЧАИТЕ ОД ДАНОЧНАТА ПРИРАМИДА ИМА ЕЛЕМЕНТИ И НА КРИВИЧНОТО ДЕЛО ПЕРЕЊЕ ПАРИ

- **Аргументи дека во овие случаи нема елементи на кривично дело Перење пари:**
 - на почетокот на процесот парите се на сметка на трговско друштво (чисти пари)
 - потоа се врши безготовинско плаќање
 - по подигањето на готовината, истата се враќа на уплатувачот
- Заклучок:** Тука има обратен процес од класичното перење пари.

-
- **Аргументи дека во овие случаи има елементи и на кривично дело перење пари:**
 - кривичното дело-Перење пари се извршува откако претходно е извршено кривичното дело **Даночно затајување (предикативно дело)**
 - откако жирално уплатените парични средства, се подигнати во готовина, истите се враќаат на оној што ги уплатил, а тој истите ги прима иако знае дека потекнуваат односно дека се прибавени со казниво дело, а со таа трансакција фактички се прикрива вистинскиот сопственик на паричните средства
 - со така вратените парични средства не само што се прикрива вистинскиот сопственик, туку и сторителот кој ги прима истите, непречено може да започне со нивно инвестирање во легален бизнис.

ЗАКЛУЧОК

- Согласно терминологијата на меѓународните правни документи ратификувани од РМ, кои се интегрален дел од домашното законодавство **значи дека сторителот извршил замена или пренос на имотот, иако знаел дека таквиот имот е принос од казниво дело, а тоа со цел :**

прикривање на незаконското потекло на имотот или со цел помагање на било кое лице вклучено во извршувањето на основното казниво дело за избегнување на законските последици од неговите активности (сторителот извршил прикривање на сопственоста на имотот знаејќи дека таквиот имот претставува принос од казниво дело).

ПРАШАЊЕ?

- Дали со ова се или не се исполнети елементите на кривичното дело-Перење пари и други приноси од казниво дело од чл.273 ст.1 од КЗ?
 - дали се примени пари прибавени со казниво дело?
 - дали тој што ги прима парите знае дека се прибавени со казниво дело?
 - дали се прикрива дека парите потекнуваат од таков извор?
 - дали се прикрива движењето на парите и
 - дали се прикрива сопственоста на парите?

БЛАГОДАРАМ НА
ВНИМАНИЕТО